

Sygn. akt II CSK 304/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 lutego 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Strzelczyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

SSN Karol Weitz

Protokolant Maryla Czajkowska

w sprawie z powództwa T.E.

przeciwko E. Spółce z ograniczoną

odpowiedzialnością w [...]

o stwierdzenie nieważności uchwał ewentualnie o uchylenie uchwał,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 3 lutego 2017 r.,

skargi kasacyjnej strony powodowej

oraz skargi kasacyjnej strony pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 12 listopada 2015 r., sygn. akt I ACa .../15,

**oddala obie skargi i znosi wzajemnie pomiędzy stronami
koszty postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Powód T.E. wniósł o stwierdzenie nieważności, ewentualnie o uchylenie uchwał podjętych dnia 24 lipca 2013 r. na zwyczajnym zgromadzeniu wspólników E. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w [...] oznaczonych numerami porządkowymi 5 i 7. Tym samym pozwem powód objął uchwały oznaczone numerami 4, 5, 6 i 7, podjęte tego samego dnia na nadzwyczajnym zgromadzeniu wspólników tej spółki.

Wyrokiem z dnia 23 stycznia 2015 r. Sąd Okręgowy w [...] oddalił powództwo o stwierdzenie nieważności wymienionych uchwał a uwzględnił w całości powództwo o uchylenie tych uchwał.

Sąd Okręgowy oparł swe rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach:

Powód jest wspólnikiem pozwanej spółki dysponującym 20% kapitału zakładowego, co odpowiada tej samej sile głosów. Pozostałymi głosami dysponuje drugi ze wspólników spółka En. z siedzibą w D. Powód w okresie od 19 października 2005 r. do 19 listopada 2008 r. pełnił w pozwanej spółce funkcję prezesa. Od tego dnia funkcję tę sprawuje W. D., przy czym od 5 marca 2009 r. jest jednoosobowym zarządcą. C. S. jest od 3 kwietnia 2007 r. prokurentem spółki. W dniu 15 czerwca 2009 r. spółka E. zawarła ze swoim wspólnikiem spółką En. umowę, zgodnie, z którą zobowiązała się uzyskać wszelkie konieczne zezwolenia, potrzebne spółce En. do budowy, wykonania, uruchomienia oraz ciągłej eksploatacji farm wiatrowych we wskazanych w umowie lokalizacjach na terenie Polski. Pozwana spółka zobowiązała się między innymi do przeniesienia na rzecz En. praw wynikających z dotychczas zawartych umów dotyczących nieruchomości oraz udostępnienia całej dokumentacji projektowej, zawierania w imieniu En. dalszych umów koniecznych do zrealizowania przez nią projektu budowy farm wiatrowych.

W sprawozdaniu zarządu za rok obrotowy od 1 kwietnia 2009 r. do 31 marca 2010 r. nie ujawniono informacji o zawartej umowie. Powód zaskarżył uchwały podjęte podczas zgromadzenia wspólników w dniu 13 grudnia 2011 r. oraz w dniu 26 września 2012 r. służące wykonaniu umowy z dnia 15 czerwca 2009 r.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w [...] z dnia 23 kwietnia 2013 r. została stwierdzona nieważność uchwał podjętych w tym zakresie na zgromadzeniu wspólników w dniu 13 grudnia 2011 r. zaś wyrokiem tego samego Sądu z dnia 14 czerwca 2014 r. została stwierdzona nieważność uchwał podjętych na zgromadzeniu w dniu 26 września 2012 r.

Powód kwestionował umowę pozwanej spółki z En. o realizację projektów podtrzymując, że umowa szkodzi pozwanej spółce. Wobec bezskutecznego skierowania do zarządu pozwanej spółki wniosku o zwołanie nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników z porządkiem obrad obejmującym uchwałę o wystąpieniu przez spółkę o odszkodowanie przeciwko osobom, które zawarły umowę o realizację projektu i wykonywały te umowę – powód zwrócił się do sądu rejestrowego o upoważnienie do zwołania zgromadzenia wspólników z tym samym porządkiem obrad. Postanowieniem z dnia 6 lutego 2013 r. Sąd Rejonowy w [...] (utrzymanym w mocy postanowieniem Sądu Okręgowego w [...] z dnia 28 czerwca 2013 r.) uwzględnił wniosek powoda, który zwołał na dzień 26 lipca 2013 r. nadzwyczajne zgromadzenie wspólników pozwanej spółki, na którym zostały podjęte następujące uchwały:

- uchwała nr 1 w przedmiocie wystąpienia na drogę sądową przeciwko osobom ponoszącym solidarną odpowiedzialność odszkodowawczą z tytułu szkód wyrządzonych spółce w związku z zawarciem i wykonaniem umowy z dnia 15 czerwca 2009 r.;

- uchwała nr 2 w sprawie ustanowienia pełnomocnika pozwanej spółki do reprezentowania pozwanej spółki w sporze sądowym o odszkodowanie na rzecz spółki.

Dwa dni wcześniej, dnia 24 lipca 2013 r. odbyły się dwa zgromadzenia wspólników pozwanej spółki z udziałem całego kapitału zakładowego, zwołane przez zarząd spółki, na których zostały podjęte między innymi:

Na zwyczajnym zgromadzeniu otwartym o godz. 12³⁰:

- w punkcie 5 uchwała w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego za rok 2012/2013;

- w punkcie 7 uchwała w przedmiocie udzielenia absolutorium zarządowi z wykonania obowiązków za rok 2012/2013

Na nadzwyczajnym zgromadzeniu otwartym o godz. 13⁵⁰:

- w punkcie 4 porządku obrad uchwała w sprawie zgody za zawarcie umowy z W. D. w przedmiocie zrzeczenia się przez pozwaną spółkę rzekomych roszczeń odszkodowawczych za rzekome szkody związane z zawarciem i wykonaniem umowy z dnia 15 czerwca 2009 r., zmienionej aneksem z dnia 6 stycznia 2012 r.;

- w punkcie 5 uchwała w sprawie powołania pełnomocnika do zawarcia powyższej umowy;

- w punkcie 6 uchwała w sprawie zgody na zawarcie umowy jak w uchwale nr, 4 lecz z C. S.;

- w punkcie nr 7 uchwała w sprawie zmiany umowy spółki przez wprowadzenie do § 14 dodatkowego ustępu wyłączającego generalnie wymóg zgody wspólników na rozporządzenie prawem lub zaciągnięcie zobowiązania bez względu na wartość prawa lub świadczenia.

Na obu zgromadzeniach za wymienionymi uchwałami oddano 80% głosów a przeciwko 20% głosów. Pełnomocnik powoda głosował przeciwko uchwałom i zażądał zaprotokołowania sprzeciwu.

Wyrokiem z dnia 29 stycznia 2014 r. Sąd Okręgowy w [...] z powództwa En. stwierdził nieważność uchwał nr 1 i 2 nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników z dnia 26 lipca 2013 r.

W dniu 14 sierpnia 2013 r. odbyło się zgromadzenie wspólników pozwanej spółki, na którym podjęto uchwałę o powołaniu W. D. na stanowisko prezesa zarządu.

Na dzień 14 października 2013 r. zostało zwołane nadzwyczajne zgromadzenie wspólników, na którym zostały podjęte między innymi:

- uchwała nr 6 w sprawie cofnięcia pełnomocnictwa udzielonego powodowi na zgromadzeniu wspólników dnia 26 lipca 2013 r. do dochodzenia roszczeń przeciwko W. D. z tytułu wyrządzonej pozwanej spółce szkody przez zawarcie

umowy dnia 15 czerwca 2009 r. o rozwoju projektów dotyczących farm wiatrowych w Polsce, zmienionej aneksem z dnia 6 stycznia 2012 r.;

- uchwała nr 7 w sprawie cofnięcia pełnomocnictwa udzielonego powodowi na zgromadzeniu wspólników dnia 26 lipca 2013 r. do dochodzenia roszczeń przeciwko C. S. z tytułu wyrządzonej pozwanej szkody w okolicznościach jak w uchwale numer 6;

- uchwała nr 8 w przedmiocie rezygnacji z dochodzenia roszczeń przeciwko W. D. z tytułu zawarcia i wykonania opisanej umowy z dnia 15 czerwca 2009 r.;

- uchwała nr 9 w przedmiocie rezygnacji z dochodzenia roszczeń przeciwko C. S. z tytułu zawarcia i wykonania tej samej umowy z dnia 15 czerwca 2009 r.;

- uchwała nr 13 w przedmiocie udzielenia absolutorium zarządowi z wykonania obowiązków za rok 2012/2013;

- uchwała nr 16 w sprawie powołania pełnomocnika spółki do zawarcia umowy pomiędzy pozwana spółką a W.D. w przedmiocie zrzeczenia się rzekomych roszczeń odszkodowawczych spółki przeciwko niemu za rzekome szkody wyrządzone spółce przez zawarcie i wykonanie umowy z dnia 15 czerwca 2009

- uchwała nr 17 w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie umowy pomiędzy pozwaną spółką a C.S. w przedmiocie zrzeczenia się rzekomych roszczeń odszkodowawczych podobnie jak w uchwale nr 15;

- uchwała nr 18 w sprawie zmiany umowy spółki przez wprowadzenie do § 14 dodatkowego ustępu o następującej treści: „Rozporządzenie prawem lub zaciągnięcie zobowiązania do świadczenia, bez względu na wartość prawa lub świadczenia, nie wymaga uchwały wspólników”.

Powód, który głosował przeciwko podjęciu tych uchwał, wniósł do Sądu Okręgowego w [...] pozew o stwierdzenie ich nieważności ewentualnie o uchylenie uchwał.

Sąd Okręgowy w [...] oceniając powództwo dotyczące uchwał podjętych na zgromadzeniach wspólników w dniu 24 lipca 2013 r. uznał za zasadne jedynie powództwo o ich uchylenie. Sąd nie uwzględnił powództwa o stwierdzenie nieważności uchwał uznając, wbrew zarzutom powoda, iż zgromadzenia

wspólników były na ten dzień zwołane prawidłowo i nie naruszono prawa przy podejmowaniu uchwał przez wspólników. Według Sądu Okręgowego, uchwały ujęte w punktach 4, 5, i 6 protokołu nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników są sprzeczne z dobrymi obyczajami i godzą w interesy spółki albowiem zmierzają do zrzeczenia się przez spółkę roszczeń odszkodowawczych wobec W. D. i C. S., pomimo nazywania ich roszczeniami „rzekomymi”, co w ocenie Sądu pokazuje na usilność starań pozwanej, nastawionych na uniemożliwienie realizacji uchwały o odpowiedzialności odszkodowawczej prezesa zarządu spółki i prokurenta. Jak zauważył Sąd, wspólnicy znali porządek obrad na zgromadzeniu, które miało odbyć się dwa dni później. Uchwały te, przez uniemożliwienie pociągnięcia do odpowiedzialności prezesa spółki i prokurenta godzą wprost w interesy spółki. Podobnie Sąd ocenił uchwały nr 7 jedną, o zmianie umowy zmierzającą do wyłączenia wymagania uzyskania zgody wspólników na dokonanie czynności prawnych rozporządzenia mieniem spółki niezależnie od wartości przedmiotu czynności, drugą o udzieleniu absolutorium zarządowi a także uchwałę numer 5 w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego za rok obrotowy 2012/2013, przy czym w odniesieniu do uchwały numer 5 Sąd dodatkowo wskazał, że miała ona też na celu wygaszenie mandatu członka zarządu i uniemożliwienie realizacji uchwał przewidzianych porządkiem obrad zgromadzenia mającego odbyć się dwa dni później.

Na skutek apelacji pozwanej spółki skierowanej do wyroku uchylającego uchwały zgromadzenia wspólników Sąd Apelacyjny w [...] zmienił zaskarżony wyrok w ten tylko sposób, że oddalił powództwo o uchylenie uchwały w przedmiocie udzielenia absolutorium zarządowi z wykonania obowiązku za rok 2012/2013

Sąd Apelacyjny uzupełnił dotychczasowe ustalenia faktyczne.

Wskazał, że Sąd Okręgowy w [...] wyrokiem z dnia 14 czerwca 2013 r., uwzględniając częściowo powództwo T.E., stwierdził nieważność uchwał nr 8.1, 8.2, 9.1, 9.2, 9.3, 9.4, oraz uchwały nr 9.5 podjętych dnia 26 września 2012 r. przez zgromadzenie wspólników spółki E. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w [...].

Uchwała nr 8.1 dotyczyła w związku z umową o rozwój projektów z dnia 15 czerwca 2009 r. do wyrażenia zgody na stosowną redukcję umownego wynagrodzenia oraz do umownego przeniesienia praw na rzecz En..

Uchwała nr 8.2., w związku z tą samą umową, obejmowała upoważnienie zarządu do podjęcia wszelkich działań dla zabezpieczenia prawa do farm wiatrowych w powiecie słupskim i sławieńskim oraz do farmy wiatrowej Widuchowa na rzecz En..

Uchwała nr 9.1 zawierała stwierdzenie, że umowa o rozwój projektów z dnia 15 czerwca 2012 r. łącznie z aneksem z dnia 6 stycznia 2012 r. została zawarta w interesie spółki, a zgoda na nią wyrażona jest wyraźnie przez zgromadzenie wspólników

Uchwała nr 9.2. zawierała polecenie dla Prezesa Zarządu przedsięwzięcia wszelkich kroków do należytego wypełnienia i uniknięcia wypowiedzenia umowy o rozwój projektów z dnia 15 czerwca 2009 r. przez En..

W Uchwale nr 9.3. wspólnicy upoważnili Zarząd do realizacji umowy o rozwój projektów oraz do przeniesienia zabezpieczonych praw do projektu w imieniu spółki na rzecz En..

Uchwałą nr 9.4. wyrażono zgodę na wszystkie dotychczas wykonane przeniesienia praw w związku z umową o rozwój projektów z dnia 15 czerwca 2009 r.

W uchwale nr 9.5 zlecono Prezesowi Zarządu utrzymanie w mocy już istniejącej umowy oraz zezwolono na umowę, która zabezpieczy wynagrodzenia spółki oraz przewidzi dalsze przenoszenie praw do projektów ze spółki na rzecz En..

Sąd Okręgowy oddalił dalej idące powództwo o stwierdzenie nieważności podjętej na tym samym Zgromadzeniu Wspólników uchwały oznaczonej numerem 7 w sprawie udzielenia absolutorium W. D. z wykonania obowiązków Prezesa Zarządu pozwanej Spółki. Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 5 grudnia 2013 r. oddalił apelacje o wniesione od tego wyroku przez strony a Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 31 marca 2015 r. oddalił skargę kasacyjną powoda i uchylił wyrok Sądu Apelacyjnego oddalający apelację pozwanej, a Sąd Apelacyjny wyrokiem z

dnia 23 września 2015 r. uchylił w tym zakresie wyrok Sądu Okręgowego w [...] i przekazał temu Sądowi sprawę do ponownego rozpoznania.

Jak dalej ustalił Sąd Apelacyjny, na zgromadzeniu wspólników, które odbyło się 14 października 2013 r., zostały przyjęte następujące uchwały:

- uchwała nr 6 w sprawie cofnięcia pełnomocnictwa udzielonego powodowi na zgromadzeniu wspólników dnia 26 lipca 2013 r. do dochodzenia roszczeń przeciwko W. D. z tytułu wyrządzonej pozwanej spółce szkody przez zawarcie umowy dnia 15 czerwca 2009 r. o rozwoju projektów dotyczących farm wiatrowych w Polsce, zmienionej aneksem z dnia 6 stycznia 2012 r.;

- uchwała nr 7 w sprawie cofnięcia pełnomocnictwa udzielonego powodowi na zgromadzeniu wspólników dnia 26 lipca 2013 r. do dochodzenia roszczeń przeciwko C. S. z tytułu wyrządzonej pozwanej szkody w okolicznościach jak w uchwale numer 6;

- uchwała nr 8 w przedmiocie rezygnacji z dochodzenia roszczeń przeciwko W. D. z tytułu zawarcia i wykonania opisanej umowy z dnia 15 czerwca 2009 r.;

- uchwała nr 9 w przedmiocie rezygnacji z dochodzenia roszczeń przeciwko C. S. z tytułu zawarcia i wykonania tej samej umowy z dnia 15 czerwca 2009 r.;

- uchwała nr 13 w przedmiocie udzielenia absolutorium zarządowi z wykonania obowiązków za rok 2012/2013;

- uchwała nr 15 w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie umowy pomiędzy pozwana spółką a W.D. w przedmiocie zrzeczenia się rzekomych roszczeń odszkodowawczych spółki przeciwko niemu za rzekome szkody wyrządzone spółce przez zawarcie i wykonanie umowy z dnia 15 czerwca 2009 r.;

- uchwała nr 16 w sprawie powołania pełnomocnika spółki do zawarcia umowy opisanej w uchwale nr 15;

- uchwała nr 17 w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie umowy pomiędzy pozwaną spółką a C.S. w przedmiocie zrzeczenia się rzekomych roszczeń odszkodowawczych podobnie jak w uchwale nr 15;

- uchwała nr 18 w sprawie zmiany umowy spółki przez wprowadzenie do § 14 dodatkowego ustępu o następującej treści: „Rozporządzenie prawem lub zaciągnięcie zobowiązania do świadczenia, bez względu na wartość prawa lub świadczenia, nie wymaga uchwały wspólników”.

Powód wniósł do Sądu Okręgowego w [...] pozew o stwierdzenie nieważności tych uchwał ewentualnie o ich uchylenie. Wyrokiem z dnia 19 listopada 2014 r. Sąd Okręgowy w [...] oddalił powództwo o stwierdzenie nieważności tych uchwał i uwzględnił powództwo o ich uchylenie. Ustalenia w tym zakresie zakończyły się wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 3 września 2015 r. (sygn. akt I ACa .../15) oddalającym apelację pozwanej spółki od wyroku uwzględniającego powództwo.

Oceniając wyrok uchylający uchwały podjęte na zwyczajnym zgromadzeniu wspólników dnia 24 lipca 2013 r. w przedmiocie udzielenia zarządowi spółki absolutorium z wykonania obowiązków za rok 2012/2013 oraz w przedmiocie zatwierdzenia sprawozdania finansowego spółki za rok obrotowy 2012/2013, Sąd Apelacyjny przyjął, że nie została wykazana sprzeczność tych uchwał z dobrymi obyczajami ja i to, że uchwały te godzą w interes spółki i mają na celu pokrzywdzenie wspólnika. Podniósł, że absolutorium jest udzielane członkom zarządu spółki z wykonania obowiązków w danym roku obrotowym a powód nie wskazał, z jakich obowiązków członek zarządu w tym roku obrotowym się nie wywiązał. Materiałem do tej oceny są w szczególności przedłożone zgromadzeniu i zatwierdzone przez zgromadzenie sprawozdanie z działalności spółki. Sąd Apelacyjny zwrócił też uwagę, że zostało prawomocnie oddalone powództwo o stwierdzenie nieważności uchwały w sprawie udzielenia absolutorium W. D. za rok obrotowy 2011/2012 a z a wszystkie poprzednie lata wspólnicy udzielali absolutorium temu samemu członkowi zarządu. Podniósł w końcu, że podjęta uchwała w przedmiocie absolutorium nie miała wpływu na potencjalną odpowiedzialność odszkodowawczą członka zarządu spółdzielni. Tymi samymi względami kierował się Sąd Apelacyjny w odniesieniu do uchwały o zatwierdzeniu sprawozdania finansowego.

Oddalając apelację w pozostałej części Sąd Apelacyjny podzielił argumenty Sądu pierwszej instancji. Uznał też, że zaskarżone uchwały, prowadzące do zrzeczenia się przez spółkę roszczeń odszkodowawczych wobec podmiotów, które w jej imieniu zawarły umowę projektową, godzą w interesy spółki, która jest zainteresowana, jako twór kapitałowy, pomnażaniem swojego majątku, a nie jego wyzbywaniem się - a to w rezultacie prowadzi do pokrzywdzenia powoda, jako współnika. Uchwały te zapewniały ochronę interesów współników oraz osób trzecich kosztem interesów spółki. Zostały podjęte z realnym zamiarem pokrzywdzenia powoda a cel ten był objęty wolą większościowego współnika głosującego za tymi uchwałami.

Od wyroku Sądu drugiej instancji obie strony wniosły skargi kasacyjne. Powód zaskarżył ten wyrok w części uwzględniającej apelację pozwanej spółki. Zarzucił w skardze kasacyjnej naruszenie art. 249 § 1 w zw. z art. 231 § 2 pkt 1 k.s.h. a nadto art. 201 § 1 w zw. z art. 293 § 2, 231 § 2 pkt 3, 249 § 1 k.s.h. Poza tym, zdaniem powoda, Sąd drugiej instancji naruszył art. 328 § 2 w zw. z art. 391 § 1, 382, w zw. z art. 387¹ § 2 k.p.c. Powołując się na te podstawy powód wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego Sądownictwa Apelacyjnego ewentualnie o uchylenie wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy po uwzględnieniu powództwa w tej części.

Pozwana spółka wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu drugiej instancji oddalającego jej apelację. Zarzuciła przede wszystkim nieważność postępowania ze względu na brak organu powołanego do reprezentowania spółki i nienależyte umocowanie pełnomocnika procesowego pozwanej a przez to także naruszenie przez Sąd drugiej instancji art. 386 § 2 w zw. z art. 378 § 1 k.p.c. Poza tym, według pozwanej doszło do naruszenia art. 249 § 1 k.s.h. Na tej podstawie pozwana spółka wniosła o uchylenie wyroku w zaskarżonej części oraz w tym zakresie poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego i przekazanie temu Sądowi sprawę ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Biorąc pod uwagę daleko idące konsekwencje procesowe stwierdzenia nieważności postępowania przed Sądem drugiej instancji (art. 386 § 2 i art. 398²¹

k.p.c.) jako pierwszą należy ocenić skargę kasacyjną wniesioną przez pozwaną spółkę. Według stanowiska skarżącej, nieważność postępowania jest konsekwencją niewłaściwego zastosowania art. 253 § 2 k.s.h. i przyjęcia, że zarząd spółki może działać w niniejszej sprawie za spółkę, mimo iż zaskarżone uchwały nr 4 i 5 dotyczą odpowiedzialności odszkodowawczej jedyne go członka zarządu względem spółki.

W związku z tak sformułowanym zarzutem należy uwzględnić, iż Sąd Najwyższy odniósł się już i to w sporze z udziałem tych samych stron do kwestii ważności postępowania sądowego o uchylenie uchwał z udziałem spółki kapitałowej reprezentowanej przez członka zarządu, do którego odpowiedzialności odszkodowawczej odnosi się część zaskarżonych uchwał. W uzasadnieniu wyroku z dnia 24 listopada 2016 r. w sprawie sygn. akt II CSK 126/16 (nie publ.) Sąd Najwyższy wskazał, że zgodnie z zasadą wynikającą z art. 201 § 1 k.s.h. prowadzenie spraw spółki i jej reprezentacja stanowi wyłączną kompetencję zarządu spółki z o.o. Ograniczenie prawa reprezentacji spółki przez członków zarządu dopuszczalne jest tylko w drodze wyjątku. Źródłem ograniczeń w tej materii mogą być przepisy ustawy, postanowienia umowy spółki lub uchwały wspólników. Zakres ich może być różny i polega zazwyczaj na pozbawieniu członków zarządu możliwości dokonywania określonych czynności, wprowadzeniu wymogu uzyskania zgody określonego organu na dokonanie przez spółkę określonej czynności prawnej lub obowiązku jak też zgody osoby trzeciej na podejmowanie działań w zakresie reprezentacji spółki. Do ustawowych ograniczeń prawa reprezentacji członków zarządów spółek z ograniczoną odpowiedzialnością należy zarówno art. 210 § 1 jak i art. 253 k.s.h. Artykuł 210 § 1 k.s.h. wprowadza generalny zakaz reprezentowania spółki z ograniczoną odpowiedzialnością przez członków zarządu, jeśli po drugiej stronie umowy lub sporu występuje którykolwiek z członków zarządu. Wówczas spółkę reprezentuje rada nadzorcza lub pełnomocnik powołany uchwałą zgromadzenia wspólników. Jeśli zaś spór dotyczy uchylenia lub stwierdzenia nieważności uchwały wspólników na żądanie członka zarządu, co wobec treści art. 210 § 1 k.s.h. wyłącza działanie zarządu za pozwaną spółkę, to wówczas zgodnie z art. 253 k.s.h. w imieniu spółki mogą występować jedynie pełnomocnicy ustanowieni na mocy uchwały wspólników lub wyznaczony przez sąd kurator spółki.

Oznacza to, że w razie zaskarżenia uchwały przez członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nie ma zastosowania art. 210 § 1 k.s.h. Pogląd ten podzielił Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 22 października 2009 r., (sygn. akt III CZP 63/09, OSNC 2010, nr 4, poz. 55) przyjmując, że spór, o którym mowa w tym przepisie, polega na sprzeczności interesu indywidualnego (prywatnego) członka zarządu z interesem spółki, podczas gdy spór powstały w związku z zaskarżeniem uchwały jest z założenia konsekwencją działania członka zarządu spółki w jej interesie, na co wskazują przesłanki materialnoprawne powództwa o uchylenie uchwały zgromadzenia wspólników (art. 249 § 1 k.s.h.). Nie ma, zatem podstaw do przyjęcia stanowiska, że w razie zaskarżenia takiej uchwały przez członka zarządu spółki, art. 210 § 1 k.s.h. ma zastosowanie przed art. 253 § 2 k.s.h. Przyjęcie odmiennego poglądu, tj., że w razie zaskarżenia uchwały przez członka zarządu spółkę powinna reprezentować rada nadzorcza, nie realizowałoby zamierzonych celów w postaci ochrony interesu spółki przez przyznanie kompetencji do reprezentowania spółki "niezależnemu" organowi. Ten cel nie może być osiągnięty m.in. wówczas, gdy jednocześnie z członkiem zarządu uchwałę zaskarża rada nadzorcza lub jej członek, żaden bowiem przepis kodeksu spółek handlowych nie daje podstaw do wyłączenia jej kompetencji do reprezentowania spółki, a tym samym zapewnienia właściwej ochrony interesu spółki, w razie kolizji z interesem indywidualnym członków rady nadzorczej.

Wobec tego należy uznać, że w przypadku zaskarżenia uchwały przez członka zarządu, inaczej niż w art. 210 § 1 k.s.h., ustawodawca świadomie wyłączył możliwość reprezentacji spółki przez inny organ, przekazując kompetencję w tym zakresie pełnomocnikowi powołanemu uchwałą wspólników lub kuratorowi ustanowionemu przez sąd, a więc podmiotom, które z założenia nie są związane ze stroną skarżącą uchwałę. Celem art. 253 § 2 k.s.h. jest bowiem zapewnienie ochrony interesu spółki w postępowaniu o uchylenie lub stwierdzenie nieważności uchwały w sytuacji, gdy stroną powodową w tym sporze jest zarząd działający *in corpore* lub poszczególni członkowie tego organu. Precyzując zakres hipotezy art. 253 § 2 k.s.h. wskazuje się, że cel przedmiotowego przepisu zmierza do zapewnienia ochrony interesu spółki w sytuacji sprzeczności z interesem pozostającego po drugiej stronie sporu podmiotu skarżącego uchwałę, gdy jest nim

zarząd działający in corpore lub poszczególni członkowie tego organu nie zaś wtedy, gdy tym podmiotem jest wspólnik dysponujący samodzielny uprawnieniem do zaskarżenia uchwały spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

Sąd Najwyższy w składzie rozpoznający niniejszą skargę kasacyjną podziela powyższe stanowisko i podobnie jak w sprawie II CSK 126/16 uznaje za celowe podkreślenie, że nawet przy przyjęciu odmiennej wykładni art. 253 § 2 k.s.h. nie ma podstaw do konstruowania kolizji interesów spółki pozwanej w sprawie o uchylenie uchwał, przyjętych większością głosów wspólników dysponujących określoną ilością udziałów, które, o ile dotyczą jej członka zarządu, są dla niego obiektywnie korzystne.

Wbrew stanowisku pozwanej spółki nie doszło do naruszenia art. 249 § 1 k.s.h. stanowiącego podstawę uchylenia uchwał zgromadzenia wspólników o ile naruszają one dobre obyczaje a zarazem godzą w interesy pozwanej spółki lub też zmierzają do pokrzywdzenia powoda jako mniejszościowego wspólnika (zob. odnośnie do koniunkcji przesłanek uchylenia uchwały zgromadzenia wspólników uchwałę Sądu Najwyższego w z dnia 10 marca 2016 r., sygn. akt III CZP 1/16, Mon. Praw. 2016/7/341). Zaskarżone przez powoda uchwały nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników oznaczone numerami 4, 5, 6 pozostawały w bezpośrednim związku z zawarciem dnia 15 czerwca 2009 r. umowy pomiędzy pozwaną spółką a jej wspólnikiem większościovym i konsekwencjami jakie wynikły z tego tytułu dla spółki E.. Kwestie charakteru i ważności tej umowy oraz konsekwencji związanych z jej wykonaniem nie zostały jak dotąd definitywnie rozstrzygnięte, wobec uchylenia przez Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 31 marca 2015 r. wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] oddalającego apelację spółki E. od wyroku Sądu pierwszej instancji stwierdzającego nieważność uchwał zgromadzenia wspólników tej spółki sanujących zawarcie i wykonywanie omawianej umowy. Według danych wynikających z pisemnych motywów zaskarżonego wyroku, proces w sprawie stwierdzenia nieważności tych uchwał toczy się dalszym ciągu. O tym, że uchwały nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników podjęte dnia 24 lipca 2013 r. oznaczone numerami 4, 5 i 6 dotyczą kwestii przyszłych, jeszcze nie rozstrzygniętych świadczy sama treść tych uchwał, w których nazywa się roszczenie objęte zrzeczeniem jako „rzekome” i dotyczące

„rzekomej” szkody. Dlatego wyrażenie przez wspólników, bez wyraźnych i ważnych powodów, blankietowej zgody na zrzeczenie się roszczeń odszkodowawczych i to niezależnie od tego, czy i kto mógłby ponosić odpowiedzialność odszkodowawczą, zostało słusznie ocenione przez Sąd Apelacyjny, jako sprzeczne z dobrymi obyczajami i godzące w interesy spółki. Jak słusznie podniósł Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku w sprawie II CSK 126/16 to spółka, a nie jej wspólnicy, jest podmiotem, którego interesy powinny być obiektywnie oceniane z punktu widzenia określonych w art. 249 k.s.h. przesłanek uchylenia uchwały wspólników. Z tej perspektywy nie mają znaczenia uprawnienia wspólników do dochodzenia roszczeń odszkodowawczych na rzecz spółki uregulowane w art. 295 k.s.h. i ograniczone w art. 296 k.s.h., w ramach tych powództw, możliwości obrony członków zarządu i likwidatorów spółki. Z tej samej przyczyny dla oceny, czy zaskarżone przez powoda uchwały godzą w interesy spółki nie ma znaczenia sporne w doktrynie zagadnienie kręgu osób, które mogą być pozwane w ramach *actio pro socio*.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. oddalił skargę kasacyjną pozwanej spółki E. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

Odnosząc się do skargi kasacyjnej powoda i zawartego w niej zarzutu naruszenia przepisu postępowania należy wskazać, że według utrwalonego w orzecznictwie Sądu Najwyższego poglądu, art. 328 § 2 k.p.c. może stanowić usprawiedliwioną podstawę kasacyjną w tych wyjątkowych wypadkach, gdy uzasadnienie wyroku sądu drugiej instancji zawiera tak kardynalne braki, że niemożliwe jest dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia, co uniemożliwia przeprowadzenie kontroli kasacyjnej. Tylko bowiem wówczas stwierdzone wady mogą mieć wpływ na wynik sprawy (por. np. wyrok z dnia 9 maja 2013 r., II UK 301/12, nie publ.; z dnia 28 listopada 2014 r., I CSK 735/13, nie publ.). Analiza uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie potwierdza zarzutu skargi kasacyjnej.

W obowiązującym w postępowaniu cywilnym modelu tzw. apelacji pełnej sąd drugiej instancji jest sądem *meriti*. Podkreśla to między innymi art. 382 k.p.c., który stanowi, że sąd drugiej instancji orzeka na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w toku całego postępowania. Jest zatem oczywiste, że na sądzie drugiej instancji spoczywa obowiązek wskazania ustalonych w sprawie okoliczności

faktycznych stanowiących podstawę jego rozstrzygnięcia. W przypadku, w którym sąd drugiej instancji podziela ustalenia faktyczne sądu pierwszej instancji wystarczające jest wskazanie, że sąd drugiej instancji dokonał takiej oceny. Wprawdzie uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie zawiera wprost takiego stwierdzenia, to jednak Sąd Apelacyjny dokonując pewnego podsumowania dotychczasowych postępowań z jednej strony powtórzył ustalenia poczynione w pierwszej instancji, z drugiej zaś uzupełnił je o okoliczności dotychczas nieznane, jak np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 2015 r. w sprawie II SCK 427/14, czy też wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 23 września 2015 r. w sprawie I ACa 628/15. Poza tym, w zakresie uwzględnionego powództwa i oddalenia w tym zakresie apelacji, Sąd drugiej instancji jednoznacznie podzielił dotychczasowe ustalenia faktyczne. Zważyć też trzeba, że okoliczności faktyczne związane z przedmiotem, przebiegiem dotychczasowych postępowań sądowych dotyczących uchwał podejmowanych przez kolejne zgromadzenia wspólników pozwanej spółki nie były sporne.

Sąd Najwyższy podziela wnioski Sądu Apelacyjnego w odniesieniu do uchwały o udzieleniu absolutorium członkowi zarządu spółki z rok obrotowy 2012/2013 oraz zatwierdzenia sprawozdania finansowego za ten okres.

Zważyć też trzeba, iż stosownie do treści art. 231 § 1 k.s.h. obie uchwały musiały być podjęte na zwyczajnym zgromadzeniu wspólników, które powinny odbyć się w terminie sześciu miesięcy po upływie każdego roku obrotowego. Na spełnienie tego obowiązku ustawowego nie miało wpływu zwołanie przez wspólnika nadzwyczajnego zgromadzenia na dzień 26 lipca 2013 r. nawet jeśli w jego porządku obrad zostały ujęte uchwały dotyczące odpowiedzialności odszkodowawczej prezesa zarządu wobec spółki. Poza zarzutami wobec prezesa zarządu dotyczącymi zawarcia i wykonywania umowy dnia 15 czerwca 2009 r. powód nie wskazał, jakie okoliczności w okresie objętym sprawozdaniem sprzeciwiały się jego przyjęciu za rok 2012/2013. Podobnie należy ocenić powództwo skierowane do uchwały o udzieleniu absolutorium prezesowi zarządu pozwanej spółki. Bez względu na wskazywane w piśmiennictwie różne znaczenia prawne absolutorium wymaga podkreślenia, iż jest to uchwała stanowiąca akceptację całokształtu działalności członka organu spółki w rozpatrywanym roku

obrotowym (zob. też w wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 2002 r., III CKN 989/00, niepubl., w którym zostało przyjęte, że absolutorium ma charakter oświadczenia wiedzy opartego na uznaniu, a nie oświadczenia woli wywołującego skutki cywilno-prawne). Absolutorium należy niewątpliwie traktować jako zatwierdzenie przez walne zgromadzenie sposobu sprawowania funkcji przez członków zarządu i rady nadzorczej w określonym okresie. Istotne jest czy podmiot którego zachowanie jest kwitowane właściwie wykonywał swoje obowiązki w okresie objętym oceną. Te okoliczności nie zostały wykazane w przedmiotowym procesie. Celowe jest też zwrócenie uwagi, iż za poprzedni rok obrotowy zostało udzielone absolutorium temu samemu prezesowi zarządu.

W związku z wyrażanymi w skardze kasacyjnej obawami dotyczącymi możliwości dochodzenia w przyszłości przez spółkę roszczeń odszkodowawczych od członka zarządu w kontekście udzielenia tej osobie absolutorium trzeba uwzględnić, iż w piśmiennictwie powszechnie przyjmuje się, że zwolnienie dotyczy działalności znanej i ujawnionej wspólnikom. Kwestia wady prawnej zawartej w 2009 r. umowy o rozwój projektów dotyczących farm wiatrowych w Polsce i nieważności uchwał podjętych dnia 26 września 2012 r. przez zgromadzenie wspólników jest przedmiotem analizy w innym, będącym w toku, postępowaniu sądowym, przy czym trzeba mieć na względzie stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 18 września 2013 r. (sygn. III CZP 13/13), że wyrok sądu stwierdzający nieważność sprzecznej z ustawą uchwały wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością lub uchwały walnego zgromadzenia spółki akcyjnej ma charakter konstytutywny, gdyż jest niezbędny do wykluczenia uchwały z obrotu prawnego i to ze skutkiem *ex tunc*. W końcu nie można pominąć funkcji uregulowanej w art. 295 k.s.h. *actio pro socio*, która w razie bezczynności samej spółki daje wspólnikowi możliwość wniesienia pozwu przeciwko członkowi zarządu o naprawienie szkody wyrządzonej spółce, przy czym art. 296 k.s.h. wyłącza w takiej sytuacji możliwość powoływania się przez osobę obowiązana do naprawienia szkody na uchwałę wspólników udzielającą im absolutorium.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. oddalił skargę kasacyjną powoda.

Wobec tego, że żądania obu stron w postępowaniu kasacyjnym nie zostały uwzględnione Sąd Najwyższy na podstawie odpowiednio zastosowanego art. 100 w zw. z art. 391 § 1, 398²¹ k.p.c. zniósł wzajemnie pomiędzy stronami koszty postępowania kasacyjnego.

jw

kc